

MONITOR CHIŃSKI

MARZEC 2016

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

MARZEC 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

5 marca: sprawozdanie z rocznych prac rządu premiera Li Keqiang na sesji Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OZPL). Premier Li starał się przekonać rynki finansowe i partnerów handlowych Pekinu, że spowolnienie gospodarcze jest pod kontrolą. Wzrost PKB w roku ubiegłym wyniósł 6,9%, natomiast w 2016 r. celem będzie osiągnięcie poziomu od 6,5 do 7%. Zgodnie z założeniami przedstawionego na sesji OZPL 13. planu pięcioletniego (2016-2020) utrzymaniu wzrostu będzie służyć pobudzanie konsumpcji gospodarstw domowych, zastępowanie produkcji sektorem usług, promocja innowacyjności, prywatyzacja i obniżenie nadmiernego zadłużenia kredytobiorców. Aby utrzymać wzrost Chiny są gotowe użyć środków polityki monetarnej w tym stóp procentowych i rezerw obowiązkowych. W [sprawozdaniu](#) szefa rządu nie znalazło się stwierdzenie o „planowaniu rodziny”, co można odczytywać jako sygnał do dalszej liberalizacji polityki urodzin w związku ze starzeniem się społeczeństwa i rosnącej groźbie pojawienia się deficytu młodej siły roboczej.

7 marca: Chiny zachęcają swoich przedsiębiorców do inwestycji w rolnictwo na rosyjskim Dalekim Wschodzie. Dążenie do pogłębienia współpracy z Moskwą związane jest z rosnącym zapotrzebowaniem na produkty rolne, gwałtowną urbanizacją i degradacją środowiska w Chinach, którym Rosja ma do zaoferowania ogromne rezerwy ziemi uprawnej na słabo zaludnionej Syberii i Dalekim Wschodzie. Ocenia się, że chińskie firmy korzystają już z przynajmniej 600 tys. hektarów ziemi na Dalekim Wschodzie.

31 marca: spotkanie Xi Jinping – Barack Obama na Szczycie Bezpieczeństwa Nuklearnego w Waszyngtonie. Obie strony wyraziły wolę współpracy w zakresie gospodarki i handlu, wojskowości, cyberbezpieczeństwa, irańskiego programu nuklearnego, Afganistanu oraz walki ze zmianami klimatycznymi. Chiński przywódca zadeklarował respektowanie, zgodnie z

WIZYTA XI JINPINGA W PRADZE

Mimo starań Polski i Węgier, Czechy wyrastają na regionalnego lidera współpracy Chin z państwami Europy Środkowo-Wschodniej, z którymi Pekin coraz wyraźniej zaczyna stawiać na relacje bilateralne.

prawem międzynarodowym, wolności poszczególnych państw do nawigacji morskiej i powietrznej oraz wolę pokojowego rozwiązywania sporów ma Morzu Południowochińskim. Xi Jinping podkreślił jednak wyraźnie że „Chiny nie zaakceptują żadnych działań pod pretekstem wolności żeglugi, które naruszają suwerenność i interesy bezpieczeństwa Chin”. Ponadto obie strony, jako główni producenci dwutlenku węgla na świecie, potwierdziły swoje zobowiązania do zmniejszenia emisji. W przypadku Chin, oprócz względów ochrony środowiska, działanie to podyktowane jest rosnącą „bańka węglowa” wynikającą z przeinwestowania w tym sektorze. W marcu wstrzymano budowę elektrowni węglowych w 15 prowincjach i regionach które notują nadwyżki produkcji, w tym główne centra produkcji węgla w Mongolii, Shanxi i Shaanxi. W czasie sesji OZPL gubernator prowincji Heilongjiang Lu Hao ogłosił 6 marca, że górnicy zwalniani z lokalnych kopalni będą zachęceni do przejścia do sektora rolniczego i leśnego. W tym celu rząd prowincji przeznaczył już 200 tys. ha ziemi pod uprawę i 100 tys. ha lasów. Według zapewnień gubernatora Lu działania te przynoszą już rezultaty ponieważ zatrudnienie znalazło już 22,5 tys. górników a kolejne 100 tys. będzie musiało się wkrótce przebranżowić. Ogromne redukcje w zatrudnieniu ogłosiły również władze Henanu, które w ciągu trzech lat zwolnią 150-130 tys. górników, zmniejszając 10-krotnie (!) wydobywanie węgla z 70 do 6-7 mln ton. Mimo optymistycznych zapewnień gubernatora Heilongjiangu na sesji OZPL, kilka tysięcy górników protestowało przeciwko planowanym zwolnieniom i wielomiesięcznym zaległościom w wypłatach pensji. Zwolnienia w przemyśle górniczym przyczynią się do rosnącej fali strajków i niepokojów społecznych, których liczbę w roku ubiegłym szacuje się na 2700 (dwukrotnie wyższą niż w 2014 r.).

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

9 marca: Sejm za ratyfikacją umowy o utworzeniu Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB). Zgoda Sejmu to ostatni etap formalny do oficjalnego członkostwa Polski w AIIB, przed ratyfikacją przez prezydenta RP umowy z 29 czerwca 2015 r. w sprawie utworzenia Banku. Polska jest jednym z 57 państw założycielskich AIIB, wśród których znajdują się m.in. Chiny, Indie, Niemcy i Wielka Brytania. Kapitał założycielski Banku wyniesie 100 mld USD, a siła głosu każdego z państw członkowskich ma być uzależniona od wysokości jego wkładu. Największym udziałowcami będą Chiny (26%), Indie (7,5%) i Rosja (5,9%). Wkład Polski ma wynieść 831,8 mln USD (0,83 % całego kapitału). Działalność, powstałej z inicjatywy Pekinu instytucji, będzie przede wszystkim koncentrować się na inwestycjach infrastrukturalnych związanych z rozwojem morskich i lądowych szlaków handlowych pomiędzy Azją i Europą, w tym m.in. inicjatywy „Jednego Pasa, Jednego Szlaku”. Szefem powstałej z inicjatywy Pekinu instytucji będzie Jin Liqun, natomiast 12 członków Rady Dyrektorów (organu wykonawczego) będzie reprezentowanych przez region Azji i Pacyfiku (9) a trzech z pozostałych państw. Państwa spoza regionu AiP podzieliły

stanowiska w Radzie na trzy konstytuanty skupiające: państwa strefy euro, spoza strefy euro i inne państwa europejskie (Islandia, Norwegia, Szwajcaria) oraz państwa spoza Europy (Brazylia, Egipt, RPA). Jednak pomimo zabiegów prezydenta Dudy, Polska nie będzie miała swojego przedstawiciela w Radzie. Dyrektorem z ramienia konstytuanty spoza strefy euro będzie Brytyjczyk, a jego zastępcami Norweg i , co zaskakujące, Islandczyk - reprezentujący trzecie najmniejsze państwo udziałowca AIIB. Polska jest jedynym państwem z regionu Europy Środkowo-Wschodniej, które przystąpiło do AIIB.

14 - 22 marca: wizyta byłego prezydenta RP Bronisława Komorowskiego w Chinach. Prezydent Komorowski odwiedził Pekiński Uniwersytet Języków Obcych, który jako pierwsza uczelnia wyższa w Chinach otworzyła wydział polonistyczny. Prezydent uświetnił wystawę przygotowaną z okazji 100. rocznicy śmierci polskiego noblisty Henryka Sienkiewicza i 110. rocznicy pierwszego tłumaczenia jego dzieł na język chiński. Oprócz uroczystości związanych z promocją polskiej kultury, prezydent Komorowski wygłosił wykład na temat relacji UE z Chinami, ze szczególnym uwzględnieniem Polski i jej miejsca w inicjatywie „16+1” oraz w AIIB jako jedynego państwa z Europy Środkowo-Wschodniej. Program wizyty Bronisława Komorowskiego obejmował również spotkanie z wiceprzewodniczącym ChRL Li Yuanchao oraz liczne spotkania z przedstawicielami władz i biznesu również poza Pekinem, między innymi w Chengdu. W grudniu 2011 r. w czasie swojej prezydentury Bronisław Komorowski i ówczesny przewodniczący ChRL Hu Jintao podpisali umowę o strategicznym partnerstwie Polski z Chinami

13-15 marca: przedstawiciele KPCh na spotkaniu z Polskim Stronnictwem Ludowym w Warszawie. „Delegacji przyjaźni” przewodniczył wiceszef Wydziału Propagandy KPCh Wang Xiaohui, który na spotkaniu z liderami PSL przedstawił szanse dla współpracy polsko-chińskiej związane z 13. planem pięcioletnim (2016-2020).

13-17 marca: wizyta byłego prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego na Tajwanie. Prezydent Kwaśniewski spotkał się z prezydent-elekt Tsai Ying-wen, z którą rozmawiał na temat polskich doświadczeń w demokratyzacji oraz wygłosił wykład na National Taiwan University pt. „Regional Power in International Organizations: the Case of Poland in EU and Its Implication for Taiwan”, w którym podzielił się refleksjami na temat akcesji Polski do UE i NATO, które miały miejsce za jego kadencji. Wizyta odbyła się na zaproszenie tajwańskiego ministerstwa spraw zagranicznych.

17 marca: spotkanie ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej Marka Gróbarczyka z ambasadorem ChRL w Polsce Xu Jianem. Przedmiotem rozmowy był udział Polski w morskim aspekcie „Nowego Szlaku Jedwabnego”, który w Europie Środkowo-Wschodniej będzie skoncentrowany na rozwoju portów morskich nad Adriatykiem, Bałtykiem i Morzem Czarnym. Ambasador Xu poinformował, że intencją Chin jest wsparcie dla przemysłu i klastrów technologiczno-przemysłowych z udziałem chińskich przedsiębiorstw i banków. Minister Gróbarczyk oprócz zachęcania strony chińskiej do zaangażowania w projekty nad Morzem Bałtyckim, zwrócił uwagę na potencjał związany z przywracaniem żeglowności polskich rzek: Odry i Wisły. Rozmowy

na temat współpracy będą kontynuowane i uszczegółowione na zbliżającym się majowym I Szczycie Ministrów Transportu w Rydze.

17 marca: otwarcie towarowego połączenia kolejowego między Urumczy i Duisburgiem. Porozumienie w tej sprawie zawarły Strefa Rozwoju Gospodarczo-Technologicznego (dzielnicy Toutunhe) w Urumczy i Duisburg Port Group, które utworzą Xinjiang International Port Holdings Co. Ltd. z kapitałem zakładowym 200 mln RMB (116,3 mln PLN). Umowa przewiduje uruchomienie stałego połączenia kolejowego (raz w tygodniu) między Urumczy i Duisburgiem w drugiej połowie tego roku. W listopadzie 2015 r. rząd XUAR zatwierdził utworzenie w Urumczy multimodalnego terminala transportowego, który ma się stać międzynarodowym hubem dla pociągów cargo kursujących między Europą i Chinami. Ukończenie przedsięwzięcia jest zaplanowane na 2020 r., kiedy roczna przepustowość lądowego portu osiągnie 20 mln ton.

21 marca: Chiny kupują prawa do pól naftowych w Albanii. Operująca albańskimi polami naftowymi Patos-Marinza, kanadyjska kompania Bankers Petroleum Ltd. ogłosiła, że jej akcje przejmą spółki spokrewnione z chińskim Geo-Jade Petroleum Corp. Dzięki inwestycji wycenianej na sumę 575 mln CAD (1,65 mld PLN), Chiny uzyskają prawa do eksploatacji największych nabrzeżnych złóż ropy naftowej w Europie.

21 marca: polski przemysł chemiczny wchodzi do Xinijangu. Polska grupa chemiczna PCC Rokita SA, największa spółka wchodząca w skład niemieckiej Grupy PCC z Duisburga, podpisała memorandum o przyjaznej współpracy ze Strefą Rozwoju Gospodarczo-Technologicznego (dzielnicy Toutunhe) w Urumczy, stolicy położonego w Chinach północno-zachodnich Ujgurskiego Regionu Autonomicznego Xinijangu. Wicesekretarz KPCh i Przewodniczący dzielnicy Toutunhe Chen Gang nawiązał do wypowiedzi prezydenta Andrzeja Dudy w czasie ubiegłorocznej wizyty w Chinach, podkreślającej pozycję Polski jako bramy Chin do Europy i rozwijania połączeń kolejowych do Chengdu, Zhengzhou i Xiamenu. Gang dodał, że połączenia kolejowe z Xinijangu uległy normalizacji, stanowiąc ożywczy efekt dla integracji Xinijangu z europejskim systemem gospodarczym. Urumczy, jako port lądowy, określane jest jako przyczółek w strategii otwarcia Chin w kierunku zachodnim i kluczowy obszar pasa gospodarczego „Nowego Szlaku Jedwabnego”.

28-30 marca: wizyta Xi Jinpinga w Pradze. Była to pierwsza w historii wizyta przewodniczącego ChRL w Czechach, odkąd oba kraje ustanowiły stosunki dyplomatyczne w 1949 r., a także pierwsza wizyta Xi w Europie Środkowo-Wschodniej od objęcia urzędu w 2013 r. Wśród szeregu spraw będących tematem rozmów i przedmiotem porozumień podpisanych pomiędzy stronami znalazły się m.in. rozwój motoryzacji, lotnictwa, nanotechnologii, ochrony zdrowia, elektrowni jądrowej oraz kolei dużych prędkości. **Prezydent** Miloš Zeman ogłosił po rozmowach z przewodniczącym Xi, że wartość chińskich inwestycji w Czechach osiągnie 25 mld RMB (14,5 mld PLN). Postawa nadmiernej uległości Zemana wobec Pekinu spotkała się z krytyką opozycji oraz opinii publicznej, która dała wyraz swojemu niezadowoleniu m.in. obrzucając

czarną farbą flagi Chin wywieszzone w Pradze w przeddzień przyjazdu Xi Jinpinga.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

5 marca: powstanie linia kolejowa z Syczuanu do Tybetu. Budowa trasy o długości 1629 km łączącej Lhasę z Chengdu została zapowiedziana w 13. planie pięcioletnim (2016-2020). Będzie to drugie, po oddanej do użytku w 2006 r. linii Qinghai-Tybet, połączenie kolejowe do Tybetu.

8 marca: burmistrz Chengdu Tang Liangzhi z wizytą w Ambasadzie RP w Pekinie. Ambasador Mirosław Gajewski zwrócił uwagę na priorytetowe miejsce Chengdu i prowincji Syczuan w obszarze stosunków polsko-chińskich, których podstawy stanowią: towarowe połączenie kolejowe Łódź-Chengdu, działalność Konsulatu Generalnego RP w Chengdu oraz Regionalne Biuro Województwa Łódzkiego i Miasta Łódź. Burmistrz Tang Liangzhi podkreślił, że władze stolicy Syczuanu chcą nadal kontynuować rozwój współpracy gospodarczej z Polską czego wyrazem jest jego osobista propozycja zgłoszona podczas marcowej sesji OZPL utworzenia w Chengdu „strefy wolnego handlu” nastawionej na współpracę z państwami leżącymi wzdłuż „Nowego Szlaku Jedwabnego”. Podczas spotkania omawiano również tematy związane z inwestycjami, wymianą studencką i naukową, turystyką oraz promocją polskiej kultury, której będzie poświęcony Tydzień Kultury Polskiej w Chengdu zaplanowany na maj tego roku.

17-20 marca: wizyta Bronisława Komorowskiego w Syczuanie. Były prezydent spotkał się m.in. z sekretarzem KPCh w Syczuanie Wang Dongmingiem, który podkreślił, że współpraca prowincji z Polską nabrała przyspieszenie po uruchomieniu w kwietniu 2014 roku, pociągu kursującego między Chengdu i Łodzią, które jest najszybszym kolejowym połączeniem towarowym między Chinami i Europą. Sekretarz Wang wyraził również nadzieję na dalsze pogłębianie współpracy między Syczuanem i polskimi regionami, w tym zawarcie umowy o partnerstwie tej prowincji z województwem łódzkim oraz rozszerzenie zakresu i wzrost poziomu kolejowej wymiany towarowej na której skorzystają zarówno obie strony, jak i państwa leżące wzdłuż trasy pociągu. Bronisław Komorowski podkreślił natomiast, że polskie kręgi rządowe i biznesowe mają ogromne nadzieje na korzyści związane ze współpracą z Chinami i Syczuanem. Służyć temu celowi ma zarówno działalność Konsulatu RP w Chengdu, jak i połączenie kolejowe, które zmniejszają dystans dzielący obie strony. Prezydent Komorowski spotkał się również z przedstawicielami dwudziestu małych i średnich firm lokalnych, których zachęcał do współpracy z Polską.

KOMENTARZ

Sesja OZPL została zdominowana przez zagadnienia gospodarcze. Utrzymanie przez Chiny wzrostu gospodarczego na poziomie 6,5% w ciągu 13. planu pięcioletniego będzie niezbędne, jeśli Pekin będzie chciał zrealizować cel podwojenia PKB w ciągu dekady 2010-2020, która ma zostać zwieńczona osiągnięciem „społeczeństwa umiarkowanego dobrobytu” (*xiaokang shehui*). Problem spowolnienia gospodarczego i stymulacji reform ogniskuje się aktualnie na zmianach w sektorze produkcji energii węglowej, który jest nieefektywny, przeinwestowany i generujący degradację środowiska. Spowolnienie gospodarcze powoduje zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną, co przekłada się na masowe zwolnienia m.in. w przemyśle górniczym, które prowadzą do rosnących niepokojów społecznych. Problem nadprodukcji i spadku cen dotyka również m.in. [przemysłu](#) stalowego: do 2020 r. prowincja Hebei planuje zamknąć 240 z 400 hut stali. W wyniku koniecznej restrukturyzacji, w ciągu dwóch lat tylko prowincja Hebei straci 180 mld RMB przychodów do budżetu, a zwolnienia w przemyśle ciężkim obejmą ponad milion ludzi. Deklarowane przez Chiny zobowiązanie do ograniczenia produkcji węgla jest obecnie podyktowane nie tylko względami ochrony środowiska ale koniecznością neutralizacji negatywnych skutków „bańki węglowej”.

Czechy, co można było zaobserwować w ciągu ostatnich miesięcy, zaczynają dyskutować gesty polityczne wobec Pekinu, wyrastając na regionalnego lidera współpracy z Chinami, które określiły Pragę jako „punkt akupunktury” w strategii „Jednego Pasa, Jednego Szlaku”. W związku z niskim prawdopodobieństwem przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej przez UE, Pekin zaczyna redefiniować politykę wobec „szesnastki EŚW” na rzecz stosunków bilateralnych z każdym z państw wchodzących w jej skład. Efektem wizyty Xi w Pradze jest podpisanie umowy o chińsko-czeskim partnerstwie strategicznym i zapowiedź inwestycji o wartości blisko 15 mld PLN. Wątpliwości w tym względzie budzi jednak sposób w jaki Czechy zabiegają o względy Chin (m.in. ubiegłoroczny udział prezydenta Zemana w paradzie wojskowej w Pekinie z okazji 70-lecia zakończenia II w.ś.) i coraz bardziej konfrontacyjna retoryka Miloša Zemana wobec UE i Stanów Zjednoczonych.

Rośnie znaczenie Syczuanu i Chengdu dla współpracy polsko-chińskiej. Połowa marcowej (14-22) wizyty byłego prezydenta Bronisława Komorowskiego w Chinach poświęcona była spotkaniom z władzami Syczuanu (17-20), w tym m.in. z sekretarzem KPCh tej prowincji Wang Dongmingiem. Współpraca Polski z Syczuanem i Chengdu była również przedmiotem rozmów między ambasadorem Mirosławem Gajewskim i burmistrzem Chengdu Tang Liangzhi podczas spotkania w ambasadzie RP w Pekinie. Zwraca uwagę rosnąca konkurencja w dziedzinie transportu kolejowego na trasie między Europą i Chinami Zachodnimi. Połączeniu Łódź-Chengdu towarzyszy potężny rywal ze strony Duisburga, największego lądowego portu lądowego w Europie, który wraz z chińskim partnerem z Urumczy uruchomi regularne pociągi cargo i utworzy ogromny hub przeładunkowy w Xinjiangu. W kontekście rosnącego znaczenia gospodarczego Xinjiangu na trasie „Nowego Jedwabnego Szlaku” ważna jest również inwestycja polskiej grupy chemicznej PCC Rokita w Urumczy.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

